

KOLOSİ

1 ¹Ngau Pol, Nanaranga rerenga-nao ka Kristus Iesus ‘apostel’ ne upura ka taritokada Timoti keru kigereru.

²Be nge kam Nanaranga tamoata be aine ne be taritokama Kristus lama kauniunia-lani Kolosi anua-lo ka kigere-kaming.

Nanaranga Tamada be Tanepoa Iesus Kristus marou ne tadokidoki-ba be ilo-uia ne iboadu kam-lo daeno.

Pol Rabo Ne Be Peru Ne

³Bong kam kanabe kiraborabo nge izamaizama Nanaranga, Tanepoa Iesus Kristus Tama nge kiperuperui. ⁴Bakara, keka ambe lama unianga-ming Kristus Iesus-lo be reretaka neming Nanaranga tamoata be aine ne takadia-lo dieno nge kilongoraki-doi. ⁵Lama unianga be reretaka mata bokainaina ngaedi-o ka kasakuli be karapurapu. Sakuli ono rapunga bokainaina nge lang anua-lo koazalaka ipura be ieno-kaming. Kana ngaedi nge ambe pile moimoi be kalingona-lo ieno be kalongo. Pile moimoi be kalingo nge Pile Uia, ⁶be ambe kam-lo ipura-doi. Ege-ege kateka-o nge Pile Uia ngae ikalingolingo be ilabalaba be ilakolako-la, toira-la kam-lo matamatanatuka ipura-kaming be Nanaranga marou ne kalongoraki bokana. Nanaranga marou ne ngaedi nge kam kakauataki-tina uia. ⁷Pile Uia ngae nge Epapras-lo ka kalongo. Ngai nge malipilipi-budu ruangama iauia. Be aramaio be adoado-tina Kristus malipi ne iememaki. ⁸Be nge ngai ka reretaka neming Oli Spirit-lo nge irangaka-kama.

⁹Nge labu ngaenao ka bong matamata kilongoraki-kaming nge kam kanabe kiraborabo-la. Keka Nanaranga kisinaunau be rerenga baituka kamatagatagadi kana nge kamakauataki-tina uia. Kaua malaidi ngaedi nge Oli Spirit-lo ka kamadoki be kamazama uia kana. ¹⁰Keka bokainatuka kiraborabo, maka ma keka kirere kana Tanepoa irere kamaememaki nge kamaememaki be rerenga moarunga kamamabuaki. Bokai masa malipi uia moarunga-lo nge kamakalingolingo-la, be ono Nanaranga kamakauatakia-uia be kamalako-la be ngaeno. ¹¹Be iboadu kaiboang ne malamakadi otioti ane be ngaemaki-kaming be kamakaiboang. Bokai masa moatubu

moarunga kamadokidoki, ata tago masa oaikiki-la be moatubu ngaedi baziadi kamasege. ¹²Be suri uia-lo be sakuli-lo be Tama kamaperuperui. Maka ma ngai ka iemaki-kaming be kam kaboadu-tina kana maka Nanaranga ambe tamoata be aine ne imoataungkidi be dieno nge kamadoki be kamanemdi. Kana ngaedi nge anua ono ngatanepoa kanana-lo dieno. Anua ne ngae nge malama ne otioti. ¹³Maka ma kita nge oabubu kaiboang ne eruma tasoaki ka iuketi-kita be Natu irereretakia-tina anua ne ono ngatanepoa kanana-lo ilakuaki-kita. ¹⁴Natu ngae ka izaza-kita be imuleaki-kita be Nanaranga muzigoala neda irokaki be ono oti neda ikatu.

Kristus Nge Atabalabala-tina

¹⁵Kristus nge Nanaranga tago itaita anunuka. Kana moarunga Nanaranga iemaki maradi nge ngai ka labalabatuka. Ngai isoaki-mua noko kana moarunga emakadi dipura. ¹⁶Be nge ngai ka Nanaranga idoki be ono kana moarunga iemaki. Kana moarunga lang-lo be kateka-o, itaita be tago itaita, mariaba kaba-lo tanepoa bibia be anuatanepoa nedi zaiza, tamoata aradi otioti, be tamoata muamua moarunga nge ngaia-doi ka iemaki. Kristus kana ka Nanaranga kana moarunga iemaki. Be nge ngai kana ngaedi odio ngamalipi kana ka emakadi dipura. ¹⁷Kristus isoaki-mua noko alauri ka kana moarunga emakadi dipura. Be nge ngai kaiboang ne ka kana moarunga Nanaranga iemaki nge didoki-matematedi. ¹⁸Kristus ka 'sios' pangana, be 'sios' nge Kristus tamoata. 'Sios' kaiboang ne ono soakinga nge Kristus-lo ka dipurapura. Be ngai ka Natu labalabatuka be matamatanatuka mate kaiboang ne ibalaki. Bokai imuzi be ono kana moarunga-lo nge ngai rubena-la imuatuka be kana moarunga atabaladi isoaki. ¹⁹Maka ma nge Nanaranga ne rere nena-lo be kania moarunga nge Natu ngaena-lo daeno. ²⁰Bokaibe Natu ngae malipinga-nao be Nanaranga ilo itekenanai be kana moarunga lang-lo be kateka-o nge kaba nena-lo imuleaki. Natu kai kapalapala uauau-o imate be ono tamoata be aine ilodi dibuiri be Nanaranga idokidi. Be tamoata moarunga zaiza anua-uia iemaki be ilo-uia ne iandi.

²¹Toira nge muzi goalakadi ilo-ming dianiandi be kaememaki. Bong ngaradia-lo nge Nanaranga erekei ne bokana kasukoaki be tagona-tina saringa kasoaki. ²²Ata kaituka ambe Natu tamoata bokana imate be ono iruangam-kaming. Natu bokai imuzi be ono kusi-ming ratadia-la dieno, ilo-ming gogoaza-la dieno, be adoado-ba giriki-ming tagotago be Nanaranga-lo ngalakuaki-kaming kana. ²³Ata tago masa ngalakuaki-kaming-ba. Lama unianga-ming daeno-la. Lama unianga-ming nge labudi dakaiboang be ziridi dataoio uia. Moakina-tina kamoakusu-ramo. Kamakai uia be Pile Uia kadoki be rakana irangaki be karapurapungi nge kamadoki. Pile Uia ngae ka ngau Pol malipilipi ne upura. Be Pile Uia ma ngae ka ege-ege kateka-o mangata rangaka ipurapura.

Pol Kolosi ‘Sios’ Malipi Iemakani

²⁴Ngau surigu diuia kaituka-tina kam kanabe sururu bibia udokidoki. Sururu bibia bokai udokidoki be ono Kristus sururu bibia idoki be egedi mukudi dieno nge ne tamoata kanabe umambuakilako. Ne tamoata nge ‘sios’ ne. ²⁵Be ngau nge Nanaranga ka inangaia be ‘sios’ ngae malipilipi kana upura. Nanaranga malipi ngaedi iana nge kam duma-ming ngapura kana ka iana. Malipi ngaedi nge Kristus pilenga moarunga mangata mrangaki kana. ²⁶Kristus pilenga nge labudi sikitadi zumzumkaki, ata bong ngaedia-lo nge ambe mangata nangadi dipura be Nanaranga tamoata be aine ne dilongo. ²⁷Nanaranga ilo bokainatuka inangai: Labu ne sikita zazaia atabalabala-tina be malamaka otioti nge mangata nganangai be tamoata be aine ne date. Labu sikita ne ngae nge tamoata be aine moarunga nedi. Be labu sikita ngae nge bokai: Kristus iloming-lo isoaki nge ngaijala-lo ka ilo-ming kamanangalako be kamarapurapu, be alauri masa malama ne kaiboangdia-lo kamalako.

²⁸Nge bokai ka Kristus mangata tamoata be aine moarunga-lo kirangarangaki. Kaua malaidi ane be kisingarangaradi be kisikengkengdi. Bokai masa Kristus ara-nao be adoado-ba ilodia-lo girikidi tagotago be Nanaranga-lo galakuakidi. ²⁹Nge bokai ka upipi be umalipilipi nibe imai-ba kaituka-tina. Kristus kaiboang ne bibia-tina ngau-lo dieno ane be umalipilipi.

2 ¹Ngau urere bokai kamakaua: Ngau kam kanabe malipi-lo panganagu uzelezelekia-tina. Tago kam-la. Tamoata be aine Laodisia kaba-lo disoaki, be tamoata be aine isi tago ngau liligu dita nge di kanabe upipi be! ²Labu negu nge bokai: ilodia-lo be dakaiboang be reretaka mata-lo be tekedi bokana dasukoaki. Bokai masa kaua ere-moarunga be dadoki be ono Nanaranga labu sikita zumzumkaki nge dakauataki. Nanaranga labu sikita zumzumkaki nge Kristus. ³Maka ma kaua malaidi be kaua bibia moarunga nge Kristus-lo ka dieno. ⁴Nge bokai ura-kaming nge ono tago teke iboadu pile momona ane be ilo-ming ngaung be ngare-balaki-kaming kana ka bokai ura-kaming. ⁵Moimoi ngau makara tago sakeming-o usoaki, ata mariabaka-gu makara kam-lo isoaki. Be surigu diuia kam adoado kasukoaki be lama unianga-ming Kristus-lo nge dikai-tina.

Kristus-lo Moauriuri Soaki

⁶Bokaibe, kam Kristus ambe Tanepoa neming bokana kadoki. Ngaijalana-lo kamasukoaki. ⁷Ziri-ming ngaia-lo kamataongaki be kamalaba be kamakautaki. Lama unianga sule-kaming ipura nge ono kamakaiboang, be peru mata nge iloming-lo ngakauri be ngarokasuburaki.

⁸Kaba kamaitaita uia! Tamoata teke sule bibia kalingodi tagotago be kana moarunga labudi tagotago ane ngabolesi-kaming be uaura nena-lo ngalakuaki-kaming takana! Kana bokainaina labudi nge tago Kristus-lo ka dipura. Nge tamoata nanari nedi be kateka muzi ne kaoa.

⁹Kristus-lo ka Nanaranga ere-moarunga be isoaki. ¹⁰Bokaibe Kristus ambe ere-moarunga be kam-lo isoaki. Maka ma Kristus ka kaiboang moarunga be kaiboang ono tanepoanga moarunga dienoni. ¹¹Ngaia-lo ka kusi-ming korototokadi dipura. Kusi-ming korototokadi dipura be ono tamoata-ming muzigoala odio dieno nge karokaki. Kusi korototo mata ngae nge tago tamoata lumadia-lo ka diememaki. Tago. Kusi korototo mata ngae nge Kristus ka iememaki. ¹²Bokaibe bokai kamakaua: Bong Kristus-lo rukuaming-lako dipura nge ngai zaiza be kumraka-ming dipura. Be Nanaranga maka Kristus mate-lo be imarangaki kaiboang ne lama kaungdi bokana Kristus zaiza be mate-lo be imarangaki-kaming. ¹³Toira isi muzigoala neming-lo kasoaki be mata neming goalakadi ono kusi-ming rerengadi katagatagadi nge kamate bokana. Ata kaituka ambe Nanaranga iemaki-kaming be Kristus zaiza moauriuri kasoaki. Maka ma Nanaranga ka muzigoala neda moarunga irokakile-kita. ¹⁴Nanaranga bokainatuka be muzigoala neda irokakile-kita: Mata moarunga geretadi dipura be ono erumadi tasoaki be tatagatagadi nge oti neda bokana be igamang be dileua. Mata ngaedi nge erekei neda bokana be pile odao diununglako be diduadua-kita. Baituka be igamang be dileua nge idoki be Kristus kai kapalapala uauau nena irokatagaki-lako be iara-leuadia-tina. ¹⁵Kai kapalapala uauau ngaenao ka Kristus nena-la irubetaki be Satang kaiboang ne be mariaba kaiboang nedi otioti igamangdi, be tamoata koai-lo ngauasa be erekei ne ngauauridi be lili-be-matao ngarepekidi be maladi dipura bokana irepekidi.

¹⁶Nge bokai ka moaki teke kalikitaki be ira-kaming kangkang nangatadi tago iboadu kamakangkang ki dang nangatadi tago iboadu kamasingsing. Ki ira-kaming bong bibia ngaedi barasi teke-teke ilodia-lo nge kamarakerakeaki, ki ira-kaming kalea isereki nge kamarakaeaki, ki ira-kaming bong ono manauanga 'Sabat' nge amari ngaenao kamarakerakeaki. Moaki-tina. ¹⁷Kana ngaedi nge kana alauri damai kana nge anunukadi bokana. Kana kalingona-tina nge Kristus-lo ka tea ipurapura. ¹⁸Tamoata teke bokainatuka ngabolesi-kaming takana: masa nena-la ngabalaki be rai kaba itanga odio ngaduasare be ngapile 'enzel' rakeakadi dapurapura. Tamoata bokainaina masa rai-kaba itanga nge kili-kili be ngarangakia-doi be kamabaga-uiadi. Be masa muzinga kateka-onaona nge odio ngaduasare be nena-la ngaraketukai. ¹⁹Tamoata bokainaina nge ambe pangana neda Kristus imurina. Maka ma Kristus ka tamoata moarunga pangana nedi, be ngai ka tamoata moarunga idumadumadi be idoki-kaikaidi be dilabalaba, Nanaranga-la rerengana-lo dilabalaba bokana.

Kristus Zaiza Mate Be Moauriuri Soaki

²⁰Kam ambe Kristus zaiza be kamate be tago ambe lang be kateka ngaedi kaiboang nedi erumadi ka kasoaki. Tago. Bokaibe, nge bakara ka isi suri kateka ngae kaiboang ne eruma kasukoaki bokana kasukoaki? Nge bakara ka mata bokainaina isi katagatagadi: ²¹“Kana ngae moaki ono kudauraki,” “Kana ngae moaki kukani,” “Kana ngae moaki omo igadudu?” ²²Maka ma bong mata ngaedi malipi nedi dimanubu nge ambe kana-ramoba kaoa. Bakara, mata ngaedi nge tamoata ka diemaki be disulesuletaki. ²³Moimoi mata bokainaina nge suridi kaua malaidi odio dieno bokana. Be masa daemaki-kita be rakeaka muzi tatagatagadi, dabolesi-kita be ono neda-la tababalaki-kita, be daemaki-kita be neda kusida nge sururu bibia taniandi. Ata tago iboadu daduma-kita be tamoatada rerengadi tatagatagadi nge dabalaki. Tago-la

Soaki Toiraira Be Soaki Oauoau

3 ¹Kam ambe Kristus zaiza be mate-lo be kamarang be moauriuri kasoaki. Bokaibe ilo-ming ere-moarungadi be kana etatabala lang anua-lo dieno-lo kamanangalako. Makara nge Kristus ambe Nanaranga oana-nao ka isoaki. ²Ilo-ming moarunga nge kana eta dieno-lo kamanangalako. Moaki kateka kana-o ilo-ming kanangalako. ³Maka ma kam ambe kamate be moauriuri soakinga-ming ambe Kristus aranao be Nanaranga-lo zumkakadi dipura be dieno. ⁴Moauriuri soakinga-ming moimoi be kalingo nge Kristus-lo ka ieno. Bokaibe bong Kristus kaiboang be malama nena-lo be ngapura masa kam zaiza be kamapura-budu.

⁵Bokaibe, kateka muzi ono rerenga-ming kamamambuaki nge kamara-leuadi be daleua. Kateka muzi ono rerenga-ming kamamambuaki ngaedia-ma: pogiza-ramo muzi, muzi goalakadi ono maianga, ilo-ming dimarangrang be pogiza muzi kaememaki, ilo-ming dimarangrang be muzi goalakadi kaememaki, be kateka kana kokoko nemiadi karerere. Kateka kana kokoko nemiadi nge moarupu rakeakadi muzi kata. ⁶Muzi goalakadi ngaedi lilidio ka Nanaranga nama ratinga ngapura be tamoata maka pilenga tago dilongolongo nge odio ngabalaki kana. ⁷Toira nge kam muzi bokainaina-lo kasukoaki, be muzi ngaedi nge kaememaki. ⁸Ata kaituka ambe muzi goalakadi ngaedi nge kamarokaki-tina. Muzi goalakadi bokainaina: ebulo, nama-ra, tamoata takadi mereadi, be pile-goala pile. ⁹Moaki neming-la kaebolelesi, bakara kam ambe muzinga-ming toirairadi ere-tamoata-ming zaiza be karokaki. ¹⁰Be ambe tamoata-ming oauoau kusi oauoau bokana kananga. Bokaibe kam ambe tamoata oauoau kaoa, be ememaki neming Nanaranga ambe izamaizama ne anunuka bokana iememaki-kaming be oauoau kapurapura-la. Bokai masa Nanaranga rerenga kamakauataki-doi. ¹¹Bokaibe kita tamoata be

aine ambe oauoau tapura nge surida tekedi. Tago ambe Ungguma Takadi ki Iuda, kusi korotototo ki kusi tago korotototo, sulesule ki tago sulesule, dududu ki tago dududu. Tago. Ambe Kristus-la ka kita-lo isoaki. E! Kristus ka kita moarunga-lo isoaki.

¹²Kam Nanaranga ne. Ngai ka idoki-kaming be ne bokana inanga-kaming. Bokaibe mata ngaedi nge 'kolosi' bokana kamasili: tamoata takadi ilo-ming datagatagadi, kamadoadorakidi, neming-la kamababalaki-kaming, moaki oaikiki-la be nama-ming dirara, be moaki oaikiki-la be giriki kakatukatu. ¹³Tamoata teke taritoka-ming tekenao moatubu inangalako nge kam moarunga kamabazidi be taritoka-ming nge giriki ne kamarokaka-le. Taritoka-ming giriki nedi kamarorokakiledi, Tanepoa-la giriki neming irorokakile-kaming bokana. ¹⁴Mata ngaedi atabaladi nge reretaka mata kamabatalako. Maka ma reretaka mata ka mata moarunga iuaukapotaki be tekedi dipura. ¹⁵Be Kristus ilo-uia ne nge kamalikitaki be iloming-lo be ngabagabaga-kaming. Maka ma kam nge tamoata teke-ming, be ilo-uia tekena-lo ka kilaming-lako ipura. Be bong moarunga nge Nanaranga kamaperuperui. ¹⁶Kristus pilenga nge kania irakingadi moarunga zaiza be iloming-lo daeneno. Be taritoka-ming nge kaua malaidi ane be kamasulesuledi be mangmang kamaunungdi. Moasi ono Nanaranga raboia, moasi ono Nanaranga rakeaka, be Nanaranga moasi ne ratadi nge izamaizama kamamoasimoasi. Nanaranga kamamoasimoasini, peru mata-lo be. ¹⁷Kana moarunga kaememaki nge Tanepoa Iesus ara-nao be kamaememaki. Be ngai ara-nao be Tamada Nanaranga kamaperuperui.

Pol Kamoang, Kipi Be Natu Mangmang Iungdi

¹⁸Kam aine rotiroti nge roa-ming moane erumadi kamasukoaki, Tanepoa-la rerenga bokana. ¹⁹Kam moane nge roa-ming aine kamarereretakidi. Be moaki kakaikai-badi. ²⁰Kam natu nge bong moarunga tama-ming be tina-ming pilengadi kamalongolongo, bakara muzi bokainaina nge Tanepoa ilo iuiuiataki. ²¹Kam kamoang be kipi moaki natu-ming kaememakidi be ilodi disusururu. Nge masa natu-ming sakuli nedi kamakoto. ²²Kam dududu nge bibiadi kana-ming kateka-onaona nge kana moarunga-lo pilengadi kamalongolongo-la. Moaki ono-ba dapile kam dududu uia kana darangaki-kaming kana ngena pilengadi kalongolongo. Moaki. Ilo-ming uia ane be kamamalipilipi, bakara nge Tanepoa kamatakutakuri ka kamalipilipi. ²³Rakana malipi kaoa ka kaememaki nge ilo-ming moarunga dalako-doi, suri Tanepoa ka kamalipilipi-ni bokana, tago tamoata-la ka kamalipilipidi bokana. ²⁴Ilo-ming kauakaua Tanepoa masa zazanga neming ngang-kaming. Masa zazanga maka tamoata be aine ne idokimatediadi nge ngang-kaming. Bakara, Kristus ka Biabiadi kanaming kalingo, be ngai ka kamalipilipini.

²⁵Be tamoata naita giriki iemaki masa giriki ne tagadiani dapura be katungadiani dapura. Maka ma Nanaranga nge tamoata moarunga suridi tekedia-doi bokana ibabasakidi.

4 ¹Kam tamoata bibia dududu kana-ming otioti nge muzi adoado be uia-la ane be dududu kana-ming kamababasakidi. Ilo-ming kauakaua: kam Biabiadi neming lang anua-lo isoaki.

Pol Mangmang lung

²Izamaizama Nanaranga kamaraboraboia-la. Be bong karaborabo nge kaba kamaitaita uia, be Nanaranga kamaperuperui be kamaraborabo. ³Keka kanabe kamaraborabo, be Nanaranga masa zala ngaitara-kama be ono bong iauia teke ngapura be ono pilenga mangata garangaki. Bokai masa Kristus labu zumzumkaki nge mangata garangaki. Nge Kristus kana ka ngau uaura-lo usoaki. ⁴Ngau kanabe kamarabo be ono masa mkaiboang be Kristus mangata mrangaki. Bokai muzi be ono tamoata be aine moarunga pile ngae dakauataki. ⁵Bong tamoata be aine tago Kristus lama diunani zaiza kasoaki nge ilo-ming kamalelolenaki uia be muzi uia kamatagatagadi. Be zala uia dipura be Kristus pilenga mangata kamarangaki kana nge kamarangaki-soasoa. Moaki karapu. ⁶Bong Kristus pilenga mangata kararangaki nge pilenga-ming moarunga nge adoadodi be longoradi damonamona-la. Be baituka tegi kamakatu kana nge kamamang-tina uia.

Suri-Uia Alalaurituka

⁷Taritokada Tikikus masa rangakagu moarunga ngara-kaming. Ngai taritokada iauia, malipilipi iauia, be Tanepoa malipi nena-lo nge malipilipi-budu ruangagu iauia. ⁸Nge bokai ka makara kam-lo unepiamai. Be ono ngaemaki-kaming be ilo-ming dauia, be ono makare soakingama ngarangaki be kamalongo. ⁹Onesimus unepi be dapura-buduru kana. Ngai taritokada iauia be malipi ne iememaki-tina uia. Be ngai nge kam kata. Diaru masa rakana makare ipurapura nge darangaki-kaming.

¹⁰Aristakus, makare uaura pera-lo disoaki-buduru suri-uia ne inanga-kaming. Barnabas taritoka Markus suri-uia ne inanga-kaming. (Kam ambe pile kadoki-doi bong makara ngapura-kaming nge kamadoki be kamadoraki.) ¹¹Zosua, ara takaia Zastus suri-uia ne inanga-kaming. Iuda moarunga ilodi dibuiri be Kristus lama diunani maradi nge tamoata-la toli ngaediato ka ngau zaiza be bong ono Nanaranga ngatanepoa kana nge kimalipilipi-ni. Be moimoi diato duma bibia-tina dianauto. ¹²Epapras suri-uia ne inanga-kaming be. Ngai kam kata, be Kristus malipilipi kana. Ngai izamaizama kam kanabe ikaikai be iraborabo-la. Ngai bokainatuka Nanaranga isinaunai: rabo nena-lo be kaiboang kamadoki, lama

uniangaming-lo kamamalai, be moimoi be kamakaua uia be Nanaranga rerenga kamakauataki. ¹³Ngau uboadu muri mtui be bokai mpile: ngai moimoi be kam be ‘sios’ Leodisia-lo be Ierapolis-lo kanabe ipipi-tina be imalipilipi-kaming. ¹⁴Ruangada iauia karai tatate Lukas be Demas suri-uia nediaru dinanga-kaming.

¹⁵‘Sios’ Leodisia-lo suri-uia negu kamandi. Be aine ara Nimpa be tamoata be aine ‘sios’ bokana pera kanana-lo diepurapurari nge suri-uia negu kamandi.

¹⁶‘Pasi’ ngae kaleze be kalongo nge Leodisia ‘sios’-lo kamalakuaki be daleze. Be ‘pasi’ Leodisia ‘sios’-lo nge kamabagai be kamaleze be kam moarunga kamalongo. ¹⁷Be Arkipus bokai kamarai, “Tanepoa malipi iangko nge goemaki be gomambuaki.”

¹⁸Nge ambe negu luma-gu ane be bokai ugere, “Ngau Pol suri-uia negu unanga-kaming.” Uaura-lo usoaki nge ilo-ming danana.

Nanaranga marou ne tadokidoki-ba iboadu kam-lo daeno.